

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

THE UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND HUMAN SCIENCES IN WARSAW
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

IX МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

15 листопада 2024 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2024

УДК 81'37

П 78

Проблеми лінгвістичної семантики: IX Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (15 листопада 2024 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2024. 126 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 9th International Scientific and Practical Internet Conference (November 15, 2024). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2024. 126 p.

У збірнику матеріалів IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, доктор філософії (PhD), доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 11 від 31.10.2024 р.*)

©Автори публікацій, 2024

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

АРХАНГЕЛЬСЬКА А.М.	ДИНАМІКА УКРАЇНСЬКОГО ФЕМІНІННОГО ЛЕКСИКОНУ: У ПОШУКАХ «СВОГО» ТА «ЧУЖОГО»	6
KAPRANOV Ya.	CRITICAL DETERMINANTS OF PUBLIC PREJUDICE TOWARDS INTEGRATING EU LANGUAGE POLICIES INTO POLISH EDUCATION THROUGH DIGITAL TRANSFORMATIONS	9
IWANOWSKA B.	UNDERSTANDING PUBLIC RESISTANCE TO EU POLITICAL STRATEGIES: THE ROLE OF DIGITAL SCIENCE IN POLISH EDUCATION AND RESEARCH	12
STADNICZEŃKO D.	BREAKING BARRIERS: ADDRESSING PUBLIC SKEPTICISM ABOUT EU LEGAL STANDARDS IN POLISH RESEARCH AND EDUCATION THROUGH DIGITAL TOOLS	15
WIERZCHOWSKI T.	PUBLIC PERCEPTIONS OF EU HISTORICAL NARRATIVES IN POLISH EDUCATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF DIGITAL INTEGRATION	19
СІРАНЧУК Н.М.	МЕТОДИЧНІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ЛЕКСИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ	23
БІСОВЕЦЬКА Л.А., СУРЖУК Т.Б.	ВИВЧЕННЯ ДІАЛЕКТИЗМІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	26
IVANCHENKO M., ТОКАІ V.	LEXICAL-SEMANTIC GROUP <i>ENTICE</i> IN ENGLISH	29
КАЛІНІЧЕНКО М.М.	ВПЛИВ ТЕОРІЇ ЖАКА ДЕРРІДА НА ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ ПЕРЕКЛАДУ	31
ПАВЛОВА О.І.	ТЕРМІНОЛОГІЧНА НОМІНАЦІЯ: ЇЇ СПЕЦИФІКА, ОБ'ЄКТИ, СПОСОБИ І ЗАСОБИ	34
ПІЦКОВА А.Ю.	ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАГОЛОСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	36
СОКОЛ Н.В.	ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОРИСТУВАТИСЯ ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИМ АПАРАТОМ ДИТЯЧИХ КНИЖОК	39

ТКАЧУК М.Р.	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ОПОРОЮ НА ТВОРИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42
ШОСТАК А.В.	СЕМАНТИКА ЗАЙМЕННИКА В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ	45

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЯ ЯК МЕХАНІЗМ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ	48
БЛОГРУД Г.А.	ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ АНТИЧНОСТІ В ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ: КОГНІТИВНІ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ	50
ЦУПРУН Т.В.	ФРЕЙМОВА СТРУКТУРА КОНЦЕПТУ	54
ДЕМЕНЧУК D.	КОНЦЕРТ <i>PRACA KOBIEŃ W UJĘCIU</i> <i>SOCJOLINGWISTYCZNYM</i>	56
МИСЬКО Д.Г.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПРОСТОРОВОГО КОДУ КУЛЬТУРИ В АНГЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	60
ПАВЛІВ А.А.	АНТРОПОМОРФНИЙ КОД КУЛЬТУРИ У ФРАЗЕОЛОГІЗМАХ	63

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

БОЛОТНЮК Н.А.	ЗІСТАВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ ЧАСТИНОЮ ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	66
ГРИЦУК О.А.	ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ	69

ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

ЛЕМІШ Н.Є.	ФІКСАЦІЯ ПРИЧИНОВОГО ЗНАЧЕННЯ У СПОЛУЧНИКІВ У ГРАМАТИЧНИХ СЛОВНИКАХ	72
СОВТИС Н.М., ЛУЖЕНЕЦЬКА К.Д.	АНГЛІЦИЗМИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ	75
ОРЕЛ І.І.	ТИПИ ПРЕСУПОЗИЦІЙ ФРАЗЕОЛОГІЧНОГО СЕМІОЗИСУ	78
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЛОВОТВІРНО-ДЕРИВАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОРФЕМ	81

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

ДЕЙКУН О.І.	СЕМАНТИЧНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З НАЗВОЮ ЧАСТИН ТІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	84
СИВОРИГ Н.В.	ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ З КОМПОНЕНТОМ- ОРНІТОНИМОМ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ ЯК ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	86

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

КУЧМА Т.В.	ВИКОРИСТАННЯ ЛАПОК У ТВОРАХ О. ПРОЙСЛЕРА	90
ЧЕБЕРЯК А.М., ГОРБАНЬ П.С.	СЛЕНГОВІ ОДИНИЦІ У РОМАНІ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «THE SATCHER IN THE RYE»	93
ШЕЛЕПАЛО К.С.	ЛЕКСИЧНІ ЕКСПРЕСИВИ В РОМАНІ ДЖЕКА КЕРУАКА «НА ДОРОЗІ»	96

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ДЕМЕНЧУК О. МІЗІН К.І.	STYLISTIC ASPECTS OF TRANSLATION УТОЧНЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ВІДПОВІДНИКІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПАРАЛЕЛЬНОГО КОРПУСУ PARAROOK	99 103
СОВТИС Н.М., АДАХ Н.А.	ТРАНСКОДУВАННЯ ЯК СПОСІБ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-СПЕЦИФІЧНОЇ ЛЕКСИКИ У НЕХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ	106
КОНСТАНТИНОВА О.В. КУЧЕРЕНКО М.В.	ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ РИС ЛЮДИНИ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ	109 112
КАБАНОВА С.В.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ У ПЕРЕКЛАДАХ АКТИВ ПРАВА ЄС	115
МАЦЮК О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КУЛІНАРНИМ КОМПОНЕНТОМ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ)	118
TASAZH V.	TRANSLATION OF SLANG IN CINEMATIC DISCOURSE	121
ГУРИК Н.М.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ІДИОМ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ	124

можна сказати, що це речі (зокрема предмети і класи предметів, конкретні й абстрактні предмети), властивості й відносини (зокрема дії та взаємодії).

Під способами термінологічної номінації розуміють ті словотвірні способи, за допомогою яких утворюють термінологічні найменування. До основних способів термінологічної номінації належать: семантичний спосіб, морфологічний спосіб (зокрема афіксація, словоскладання і аббревіація), лексико-синтаксичний спосіб (тобто утворення стійких словосполучень термінологічного характеру), запозичення термінів з інших галузей науки і техніки або з інших мов.

І, насамкінець, під засобами номінації мають на увазі ті слова та стійки словосполучення, за допомогою яких ми називаємо речі, властивості й відносини.

Список використаних джерел:

Гаращенко Л. (2015) Аналітичні терміни як особливі ономасіологічні знаки в мовній картині світу українців. *Studia Ukrainica Poznanienska*. Познань: ун-т ім. А. Міцкевича. Том 3, с. 71-77.

УДК 811.161.2:801.612

Піцкова А.Ю., магістрантка
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

ВИВЧЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ НАГОЛОСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

В українській мові кожне самостійне слово має наголос. Український наголос – силовий, або динамічний, різномісний, або вільний, і рухомий. Завдяки тісному органічному зв'язку наголосу із значенням слова, він широко використовується для вираження лексичних і граматичних значень.

Правильність наголошування слів – це важлива ознака культури мовлення особистості. У науковій літературі останніх десятиліть велика увага приділялася дослідженню зазначеної проблеми в різних аспектах: формальному, педагогічному, лінгвістичному та лінгводидактичному.

В українській мові, як зазначає Н. Левун (Левун, 2014, с. 111), є кілька типів наголосу: словесний, фразовий, логічний, емпатичний.

Словесний наголос полягає у виділенні одного складу в слові з допомогою артикуляційних засобів, властивих мові. Дослідження словесного наголосу ведеться в кількох напрямках, з-посеред яких:

- вивчення процесу становлення українського наголосу в зв'язку з історичним розвитком мови;
- характеристика системи українського акцентування, аналіз закономірностей наголошування різних частин мови;
- експериментальне дослідження словесного наголосу;
- висвітлення деяких питань діалектного наголосу та ін..

Важливими є також функційно-практичні характеристики наголосу, що беруть участь у розрізненні лексичних або граматичних значень слова, у виразності та нормативності наголошення. У зв'язку з цим пропонують виділяти такі групи наголошення слів:

- словорозрізнявальний наголос;
- нормативне наголошення різних наголосових типів різних частин мови;
- форморозрізнявальний наголос;
- подвійний (варіантний) наголос;
- діалектний наголос;
- інтерферентний наголос;
- складні випадки наголошення в запозичених словах.

Фразовий наголос – виділення певного слова у фразі. Наприклад: *Ось і казочці кінець, а хто слухав – молодець*. Фразовий наголос – посилення словесного наголосу в певній синтаксичній позиції.

Логічний наголос – особливе виділення якогось слова чи кількох слів у всьому висловлюванні. Наприклад: *Сьогодні ми йдемо в театр (не завтра)*. *Сьогодні ми йдемо в театр (не вони)*. *Сьогодні ми йдемо в театр (не в кіно)*.

Емфатичний наголос – емоційне виділення тих чи інших слів у висловлюванні напруженою вимовою певних звуків. Наприклад: *Яка краса-а-а-а!* або *Ж-ж-ж-жах!* За позитивних емоцій розтягуються голосні звуки, за негативних – приголосні.

В українській мові наголос не закріплений за певним складом, тому за розміщенням у слові, за зміною позиції характеризується за такими різновидами: вільний (різномісний); нерухомий і рухомий; основний, додатковий, або побічний, варіативний, нормативний. Вільний (різномісний) наголос, бо він позиційно не закріплюється за певним складом, а може падати в різних словах на будь-який склад.

Учням початкових класів в процесі оволодіння культурою мовлення доцільно демонструвати слова, у яких зміна місця наголосу впливає на значення. Ознайомлення з цією роллю наголосу показує досить важливий аспект мови, доводить необхідність правильного розуміння однакових за звучанням, але різних за значенням і наголосом слів. Розглядаючи такі слова, учні вправляються в розмежуванні значення слова відповідно до наголосу. Спостереження варто супроводжувати виділенням наголошеного голосного звука у слові. Наприклад, *ла́со – ласо́, по́верх – пове́рх*.

Опановуючи акцентуаційні норми української мови, учні початкової ланки повинні знати, що наголос входить до поняття акцентуаційної норми і має свою систему – він реалізується в різних акцентних типах різних частин мови, що зумовлено їхньою морфемною будовою, змінами звуків у потоці мовлення і складоподілом.

М. Вашуленко (Вашуленко, 2018, с. 294) підкреслює, що наголос у мові може виконувати різні функції, а саме:

- сприяти виділенню слів із мовного потоку («Хитає вітер зелені віти»);
- виступати засобом розрізнення лексичного значення слів, так званих омографів: (доро́га – дорога́, а́тлас – атла́с);
- служити основним морфологічним показником для розрізнення окремих граматичних форм (наси́пати – насі́пати, книжкú – кнíжки).

У початкових класах учнів знайомлять не лише з поняттям «наголос», а й зі смислорозрізнявальною роллю його в словах. Зіставлення слів, однакових за написанням, але різних за місцем наголосу, робота над значенням таких слів підводять дітей до розуміння ролі наголосу в слові (*на́сип і насі́п, за́мок і замóк* та ін.). Навичка правильно визначати наголос у слові має значення не лише для формування вимови, а й для правописних умінь, зокрема, як уже зазначалося, позначати на письмі ненаголошені [e], [и].

Ефективність методичної роботи з формування логіко-емоційної виразності читання, на думку К. Літвін (Літвін, 2016, с. 77), значною мірою забезпечується послідовним упровадженням в освітній процес спеціальних лінгводидактичних принципів навчання: мовленнєва спрямованість, комплексний підхід до вивчення слова на уроці, єдність аналізу й синтезу в опрацюванні навчального тексту. Напрями у процесі роботи над логічним наголосом здійснюються комплексно.

Для того, щоб навчити дітей правильно ставити наголос, учитель повинен проводити роботу за трьома напрямками:

- визначення головного у відповіді-читанні на поставлене запитання до тексту за допомогою акцентного виділення;
- виділення за допомогою логічного наголосу слів, словосполучень і речень, що розкривають основний зміст тексту;
- виявлення за допомогою логічного наголосу головної думки твору.

Процес вивчення наголосу української мови спрямований на озброєння знань, удосконалення мовних умінь і навичок суб'єктів навчального процесу задля розвитку культури мовлення, нормативного наголошування слів, усвідомлення розмаїття літературної мови. Успішне формування та вдосконалення мовленнєвих умінь можливе за умови систематичної й цілеспрямованої роботи над формуванням особистості, яка володіє значним обсягом знань, розвиненим звуковим, граматичним ладом, здатністю вибирати мовний засіб, що відповідає меті, умовам і змісту спілкування, надавати висловлюванню відповідного стилістичного забарвлення, усвідомлено добирати образні засоби, уникати помилок в усному й писемному мовленні.

Список використаних джерел:

- Вашуленко, М. С. (2018). Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Основа».
- Левун, Н. В. (2014). Шляхи засвоєння акцентуаційних норм української мови. In: *Дослідження з лексикології і граматики української мови*. № 15. 110-117.
- Літвін, К. (2016). Місце і роль логічного наголосу в роботі над удосконаленням навички виразного читання в початковій школі. In: *Філологія й лінгводидактика в науковому дискурсі XXI століття: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. Старобільськ*. 74-77.

УДК 37.016:003-028.31:82-93

Сокол Н.В., магістрантка

*Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ВМІННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ КОРИСТУВАТИСЯ ДОВІДКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИМ АПАРАТОМ ДИТЯЧИХ КНИЖОК

У сучасній науково-педагогічній літературі дитяче читання, як підкреслює В. Мартиненко (Мартиненко, 2018, с. 91), розглядають як цілеспрямований процес прилучення дітей до найкращих зразків художньої, науково-художньої літератури, виховання любові до

Наукове видання

ПРОБЛЕМИ
ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Збірник матеріалів
IX Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
15 листопада 2024 року, м. Рівне

THE PROBLEMS
OF LINGUISTIC SEMANTICS

The Collection of Conference Proceedings
The 9th International Scientific and Practical Internet Conference
November 15, 2024, Rivne

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Авт. арк. 6,6. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12,
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»,
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8,
тел.: (0362) 26-49-27